

Yli-insinööri Jaana Rajakko

Sisäministeriön asetus käsisammuttimista

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024, jäljempänä *paloturvallisuuslaitelaki*) tulee voimaan 1.1.2025. Samalla kumoutuu pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) nojalla voimaan jätetty sisäasiainministeriön asetus käsisammuttimista (790/2001, jäljempänä *käsisammutinasetus*).

Käsisammuttimien tuotevaatimuksista on edelleen tarve säätää kansallisesti. Uusi asetus käsisammuttimista annettaisiin paloturvallisuuslaitelain nojalla. Paloturvallisuuslaitelain 36 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteen ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista. Lain 37 §:n 4 momentin nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tiedoista sekä asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista oli lausunnolla vuonna 2022. Alustava asetusluonnos oli mukana lausuntopyyntössä. Tuolloin asetusluonnoksesta saatu lausuntopalautte on otettu huomioon asetuksen jatkovalmistelussa.

Asetusluonnos oli lausunnolla 29.8.–14.10.2024. Lausuntokierros toteutettiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntopalautetta on kuvattu tarkemmin kohdassa 5.

Asetuksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [SM011:00/2024](#).

Asetusluonnoksesta on tehty teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin (EU) 2015/1535 edellyttämä ilmoitus Euroopan komissiolle (2024/0473/FI). Ilmoituksen kolmen kuukauden odotusaika päättyi 29.11.2024.

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä laintarkastusyksikön kiireisen työtilanteen takia.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Käsisammuttimia koskeva tuotesääntely

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Käsiammuttimet kuuluvat paloturvallisuuslaitelain soveltamisalaan. Paloturvallisuuslaitelain luvussa 4 ovat säännökset paloturvallisuuslaitteiden yleisistä tuotevaatimuksista, tuotemerkinnöistä, tuotteen mukana toimitettavista ohjeista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Paloturvallisuuslaitelain tuotevaatimukset koskevat markkinoille saatettavia tuotteita.

Paloturvallisuuslaitelain 3 §:n 5 kohdan mukaan käsiammuttimella tarkoitetaan kannettavaa ja käsin käytettävää sammutinta, jonka paino toimintakuntoisena on korkeintaan 20 kilogrammaa. Määritelmä vastaa käsiammutinasetuksen ja eurooppalaisten käsiammutinstandardien määritelmiä. Käsiammuttimet voidaan jakaa niiden sisältämän sammutusaineen mukaan eri tyypeihin kuten jauhe-, hiilidioksidi- ja nestepohjaisiin sammuttimiin. Ominaisuuksiltaan käsiammutin voi olla paineellinen tai paineeton.

Käsiammuttimia koskee paloturvallisuuslaitelain lisäksi painelaitelaki (1144/2016) ja sen nojalla annetut valtioneuvoston asetukset painelaitteista (1548/2016) ja painelaiteturvallisuudesta (1549/2016), joissa säädetään sammuttimen painesäiliön turvallisuusvaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Painelaitelaila on toimeenpantu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2014/68/EU) painelaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (uudelleenlaadittu), jäljempänä *painelaitedirektiivi* ja Euroopan parlamentti ja neuvoston direktiivin (2014/29/EU) yksinkertaisten painesäiliöiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta niin sanottu *yksinkertaiset painesäiliöt* -direktiivi. Direktiiveihin perustuvan sääntelyn lisäksi painelaitelakiin sisältyy myös painelaitteita koskevaa kansallista sääntelyä. Painelaitesääntely kattaa käsiammuttimen painesäiliöltä vaadittavat ominaisuudet, painelaitedirektiivissä tai painelaitelaissa ei säädetä käsiammuttimen sammutusominaisuuksista. Käsiammuttimen CE-merkintä perustuu sääntelyyn painelaitteena.

Asetuksen tarkoituksena on täydentää käsiammuttimia koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että käsiammuttimet ovat toimivia ja tarkoitukseen sopivia. Tämä osaltaan edistää pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitetta tehostaa onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisyä.

Voimassa olevassa käsiammutinasetuksessa on säädetty käsiammuttimen sammutusominaisuuksista, merkinnöistä ja käyttöohjeesta. Tuotevaatimuksissa on viitattu eurooppalaisiin EN 3-sarjan käsiammutinstandardeihin. Lisäksi asetuksessa on säädetty vähimmäisvaatimus ulkokäyttöön tarkoitettujen sammuttimien pakkasenkestolle. Asetuksessa on myös säännökset käsiammuttimien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja markkinavalvonnasta, joita koskeva sääntely on nyt nostettu lain tasolle.

Käsiammuttimille on eurooppalaiset tuotestandardit SFS-EN 3-7:2007, SFS-EN 3-8:2021 ja SFS-EN 3-9:2007, joista osat 8 ja 9 yhdenmukaistettuja standardeja painelaitesääntelyn perusteella. Käsiammuttimien käyttö- ja sammutusominaisuudet määrittävä standardi SFS-EN 3-7:2007 (Käsiammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi.

3.2 Muiden maiden käsiammuttimia koskevia kansallisia sääntelyratkaisuja

Tuotteina käsiammuttimet ovat Euroopassa pääpiirteittäin yhdenmukaisia painelaitedirektiivin ja eurooppalaisten standardien myötä, mutta kansalliset sääntelyratkaisut ovat joiltain osin erilaisia, eikä kaikissa maissa ole erityissääntelyä käsiammuttimien tuoteominaisuuksista. Käsiammutinstandardi EN 3-7 on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi, ja siinä on mahdollistettu kansalliset täydentävät vaatimukset. Käsiammuttimien punaisesta väristä ja muun väristen sammuttimien sallimisesta on käyty keskustelua viime vuosina useissa maissa.

Ruotsissa muun väristen kuin punaisten sammuttimien myyminen on käytännössä mahdollistettu valmiusviraston kannanotolla¹. Valmiusvirasto on todennut, että koteihin tarkoitetut käsiammuttimet voivat olla muunkin värisiä kuin punaisia edellyttäen, että sammutin muuten täyttää standardin vaatimukset ja että sammuttimen ohjetekstit ovat selkeät ja tehty kontrastiväreillä. Design-sammuttimien sallimisella on haluttu kannustaa kotitalouksia hankkimaan alkusammutusvälineitä.

¹ Verkkosivu Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Brandsläckare, Färg på brandsläckare. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandskydd/brandskyddsutrustning/brandslackare/>. Viitattu 2.12.2024.

Julkisiin rakennuksiin sijoitettavien käsिसамmuttimien on edelleen oltava punaisia tunnistettavuuden ja havaitsemisen varmistamiseksi, tosin julkisissakin tiloissa on jo näkynyt muun värisiä sammuttimia.

Eurooppalainen standardi EN 3-7 mahdollistaa sammutteen tunnistamista koskevat kansalliset vaatimukset. Esimerkiksi Englannissa käsिसамmuttimet tulee merkitä värikoodilla niiden sisältämän sammutteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti. Värikoodeja on viisi ja värimerkintä sijoitetaan käsिसамmuttimen säiliöön, yleensä sen yläosaan kaulukseksi. Englannissa on markkinoilla myös kiillotetun teräksen värisiä käsिसамmuttimia. Kromin, kuparin tai kiillotetun kullan väriset sammuttimet eroavat punaisista sammuttimista ainoastaan ulkokuoren osalta. Näitä sammuttimia ei kuitenkaan merkitä kansallisella hyväksyntämerkinnällä (British Approvals for Fire Equipment BAFE), koska niiden säiliö ei ole standardin mukaisesti punainen.

Norjassa muutkin kuin NS-EN 3-7 standardin mukaiset käsिसамmuttimet ovat sallittuja, mutta niihin on merkittävä norjaksi, että tuotteen sammutuskyky on rajallinen ja ettei sammutin korvaa pakollista käsिसамmutintia (Forskrift om brannforebygging, § 23). Samoin on merkittävä myös spraytyyppiset ja muut pienet sammuttimet.

Alankomaissa käsिसамmuttimien tulee olla standardin NEN-EN 3-7 + A1 mukaisia ja kaikki markkinoilla olevat käsिसамmuttimet on merkittävä kansallisella hyväksyntämerkinnällä (Rijksstempel). Hyväksyntämerkinnällä osoitetaan, että sammutin soveltuu tuotteen merkintöjen mukaiseen paloluokitukseen (A, B, C, D tai F). Hyväksyntämerkinnät myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan ja niitä hallinnoi Kiwa NCP. Hyväksyntämerkintä kiinnitetään käsिसамmuttimeen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Käsिसамmuttimien tuotevaatimuksista on edelleen tarve säätää kansallisesti. Uudessa asetuksessa tuotevaatimuksista säädettäisiin nykyiseen tapaan viittaamalla käsिसамmuttimia koskevaan standardiin SFS-EN 3-7. Standardi on yhdenmukaistettu standardi, mutta siinä on jätetty mahdollisuus kansallisille poikkeuksille ja täydentäville vaatimuksille. Käsिसамmuttimeen kiinnitettävän käyttö- ja huolto-ohjeen eli niin sanotun etiketin vähimmäissisältö on määritetty standardissa.

Paloturvallisuuslaitelain 26 §:n mukaan käsिसамmuttimelle on tehtävä huolto enintään kymmenen vuoden välein. Erityyppisten sammuttimien huoltovälistä ei enää säädettäisi erikseen. Paloturvallisuuslaitelain mukaan valmistajan tulee ohjeistaa tuotteen lyhyemmästä huoltovälistä, jos se on tarpeen esimerkiksi sammutteen ominaisuuksien vuoksi. Asetuksella säädettäisiin kansallisena vaatimuksena, että valmistajan määrittämä huoltoväli on merkittävä sammuttimeen.

Uutena asiana asetuksessa säädettäisiin, että kotitalouskäyttöön tarkoitettujen käsिसамmuttimien säiliön väri voisi olla muukin kuin standardinmukainen punainen. Asetuksen mukaan muut kuin punaiset käsिसамmuttimet tulisi merkitä erillisellä merkinnällä, että ne on tarkoitettu vain kotitalouskäyttöön. Tämä sääntelytapa vastaisi lähinnä Norjan kansallista sääntelyratkaisua. Paloturvallisuuslaitelain lausuntokierroksella saadun palautteen mukaan punaisten käsिसамmuttimien lisäksi muiden väristen sammuttimien markkinoille tulon sallimista ei lähtökohtaisesti koettu ongelmaksi edellyttäen, että sammuttimet muuten täyttävät standardien vaatimukset.

Nykyisestä asetuksesta poiketen ulkotiloihin sijoitettavaksi tarkoitetuille käsिसамmuttimille ei säädettäisi erikseen pakkasenkestovaatimusta, vaan sammuttimen soveltuvuus käyttötarkoitukseen olisi otettava huomioon sammutinta hankittaessa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Käsिसамmuttimien tuotevaatimuksien osalta viittaaminen eurooppalaiseen standardiin SFS-EN 3-7 vastaa kumoutuvaa asetusta, eikä muuttaisi nykytilaa.

Ehdotetulla kansallisella vaatimuksella merkitä käsिसамmuttimen huoltoväli sammuttimen etikettiin varmistettaisiin, että tieto valmistajan määrittämästä huoltovälistä löytyy sammuttimesta. Nykyisin tietoa huoltovälistä ei sammuttimessa yleensä ole. Kun tieto on sammuttimessa, arvioidaan sen edistävän huoltovelvoitteen toteutumista.

Paloturvallisuuslaitelain 38 §:n mukaan tuotteen merkintöjen ja mukana toimitettavien asianmukaista ja turvallista käyttöä koskevien tietojen ja ohjeiden on oltava suomen ja ruotsin kielellä. Suomen markkinoille tulevien sammuttimien käyttö- ja huolto-ohjeet laaditaan erikseen, yleensä joko valmistajan tai maahantuojan toimesta. Käsिसammuttimen huoltovälin lisäämisen etikettiin ei aiheuta lisäkustannuksia, mutta käytännössä aiheuttaa kuitenkin etikettien uusimisen. Markkinoilla jo oleviin sammuttimiin ei edellytetä tiedon lisäämistä.

Muidenkin kuin punaisten käsिसammuttimien markkinoille tulon sallimisen arvioidaan voivan edistää alkusammutustuotteiden lisääntymistä kotitalouksissa ja muussa yksityisessä käytössä. On vaikea arvioida, kuinka paljon ja millaisia erilaisia käsिसammuttimia Suomen markkinoille tulisi. Voidaan olettaa, että Ruotsin tapaan markkinoille tulisi ainakin muita yksivärisiä käsिसammuttimia kuten valkoisia, mustia tai teräksen värisiä. Ruotsin ja Englannin tapaan voidaan olettaa, että muun väriset käsिसammuttimet olisivat hieman kalliimpia kuin punaiset. Siksi myös punaisten käsिसammuttimien lukumäärä kotitalouksissa saattaisi jopa lisääntyä.

5 Lausuntopalaute

Asetusluonnos oli lausunnolla 29.8.–14.10.2024 lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Asetusluonnoksesta saatiin 25 lausuntoa. Asetusluonnoksesta lausuivat Kuluttajaliitto ry, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, Traficom, Suomen Palopäälystöliitto ry, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Pelastusopisto, Pelastuslaitosten kumppanuusverkostoa edustava Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Nuohousalan Keskusliitto ry, Satakunnan pelastuslaitos, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Päijät-Hämeen pelastuslaitos, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos, Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Gpbm Nordic Ab, Finanssiala ry, Suomen Omakotiliitto ry, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Kaupan Liitto ry, Kanta-Hämeen pelastuslaitos, Suomen Paloinsinööriyhdistys, Vammaisfoorumi ry, Turvata Oy Ab, Paloturvallisuusliikkeiden liitto ry, Etelä-Karjalan pelastuslaitos sekä yksi yksityishenkilö.

Lausujat suhtautuivat myönteisesti muiden kuin punaisten sammuttimien markkinoille tulon sallimiseen. Lausujat näkivät, että kotitalouskäyttöön tarkoitetut sammuttimet saattavat lisätä kiinnostusta käsिसammuttimien hankintaan. Yksi lausuja esitti, että poikkeusta sammuttimen väristä voisi laajentaa kotitalouksien lisäksi myös muihin kohteisiin. Yleisissä tiloissa käsिसammuttimen tulee kuitenkin olla tunnistettava ja kaikkien löydettävissä, siksi ehdotukselle sallia muita kuin punaisia käsिसammuttimia yleisellä paikalla ei ole vastaavia perusteita.

Lausujat pitivät hyvänä, että myös kotitalouskäyttöön tarkoitetut sammuttimien tulisi olla käsिसammutinstandardin mukaisia. Yksi käsिसammutinstandardin toimija kuitenkin esitti, että tulisi sallia kotitalouskäyttöön myös erilaiset design-sammuttimet ilman standardinmukaista etikettiä. Kotitalouskäytössä käsिसammutin on mahdollista sijoittaa vapaasti ja sammuttimen etiketin ei edellytetä olevan jatkuvasti näkyvissä. Koska käsिसammuttimen etiketti sisältää sammuttimen tuotetiedot, käyttöohjeet ja jatkossa myös tiedon huoltovälistä, ei erilaisten design-sammuttimien salliminen ilman etikettiä ole perusteltua. Lisäksi ei voida pitää riittävänä, että tiedot olisivat ainoastaan sammuttimen myyntipakkauksessa.

Osa käsिसammuttimista myydään ilman myyntipakkausta ja osa myyntipakkauksessa. Kolme lausunnonantajaa esitti, että tieto käsिसammuttimien käyttötarkoituksesta kotitalouskäyttöön tulisi merkitä sammuttimen lisäksi myös myyntipakkaukseen.

Lausunnonantajat kannattivat laajasti ehdotusta, että valmistajan määrittämä huoltoväli merkitään käsिसammuttimeen käsिसammutintyyppistä ja –mallista riippumatta. Usea lausuja piti ehdotettua puolen vuoden siirtymäaikaa huoltovälin merkitsemiselle liian lyhyenä ja lausunnoissa esitettiin tarve vähintään vuoden pituisesta siirtymäajasta.

Lausuntopalautteen perusteella asetuseruonnosta on muutettu seuraavasti:

- lisätty 3 §:ään vaatimus, että kotitalouskäyttöä koskeva merkintä on sammuttimen lisäksi oltava myös myyntipakkauksessa
- pidennetty 4 §:ssä huoltovälin merkitsemisen siirtymäaika vuodeksi.

6 Säännökohtaiset perustelut

1 §. Käsिसammutin. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa asetusta vastaava vaatimus noudattaa eurooppalaista käsिसammutinstandardia tai muuta vastaavan vaatimustason teknistä eritelmiä.

Käsisammuttimien tuotevaatimukset käsisammuttimina määritettäisiin nykyiseen tapaan eurooppalaisen käsisammuttimia koskevan standardin mukaan. Standardissa SFS-EN 3-7 (Käsisammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) määritetään käsisammuttimen käyttö- ja sammutusominaisuudet, käsisammuttimen väri, käsisammuttimeen tehtävät merkinnät sekä käsisammuttimen käyttö- ja huolto-ohjeet.

Eurooppalaisen standardin sijasta olisi mahdollista käyttää myös muuta vastaavan tasoista teknistä eritelmiä. Tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta säädetään paloturvallisuuslaitelain 57 §:ssä.

2 §. Käsisammuttimen huoltoväli. Ehdotettu 2 § olisi uusi ja sillä tarkennettaisiin veloitetta merkitä käsisammuttimen valmistajan määrittämä kyseisen käsisammutintyyppin ja -mallin huoltoväli sammuttimeen.

Paloturvallisuuslaitelain 26 §:n mukaan käsisammuttimelle on tehtävä huolto enintään kymmenen vuoden välein. Paloturvallisuuslaitelaisissa lähtökohtana on, että käsisammuttimen valmistaja määrittelee sammuttimen huoltovälin, koska sammutte ja muut sammuttimen ominaisuudet vaikuttavat tarvittaviin huoltotoimenpiteisiin. Pykälässä säädettäisiin, että käsisammuttimen huoltoväli tulee merkitä käsisammuttimeen kiinnitettyyn käyttö- ja huolto-ohjeeseen. Ei riittäisi, että huoltoväli on merkitty käsisammuttimen mukana tuleviin ohjeisiin tai pakkaukseen. Standardissa on määritetty, mihin kohtaan etikettiä huoltoväli merkitään.

3 §. Kotitalouskäyttöön tarkoitettu käsisammutin. Säännös olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin, että kotitalouskäyttöön tarkoitettu käsisammutin voi olla muunkin värinen kuin standardin mukainen punainen. Muilta ominaisuuksiltaan käsisammuttimen tulee vastata 1 §:ssä säädettyä.

Standardin SFS-EN 3-7 kohdan 16.1 mukaan käsisammuttimen rungon eli painesäiliön värin on oltava punainen. Standardin mukaan käsisammuttimen rungosta 10 % voi olla muuta väriä sammutteen tunnistamiseksi. Esimerkiksi hiilidioksidia sisältävän käsisammuttimen kaulus on usein harmaa. Sammuttimien kaulusvärit perustuvat kaasupullojen tunnistamisstandardiin, joka ei kuitenkaan koske kannettavia sammuttimia.

Käsisammuttimen punainen väri vaatimus liittyy sammuttimen tunnistettavuuteen. Kotioloissa tunnistamiseen ei liity samanlaisia haasteita kuin yleisissä tiloissa, sillä asukkaat tietävät, mikä tuote on kotiin hankittu ja minne se on sijoitettu. Kuten paloturvallisuuslaitelain 24 ja 26 §:issä, kotitalouskäytöllä ei tarkoitettaisi käsisammuttimia, jotka on sijoitettu asuinrakennusten yleisiin tai yhteiskäyttöisiin tiloihin, eikä myöskään asuntoloita, majoitustiloja, palvelu- ja hoiva-asumista tai muita vastaavia rakennuksia tai tiloja (HE 106/2023 vp, s. 54).

Pykälän mukaan käsisammuttimeen sekä myyntipakkaukseen olisi merkittävä tieto siitä, että sammutin on tarkoitettu ainoastaan kotitalouskäyttöön. Asetuksessa ei säädettäisi mihin kohtaan sammutinta merkintä olisi kiinnitettävä. Merkinnän olisi oltava suomeksi ja ruotsiksi. Käsisammuttimen merkintöjen kielivaatimuksista säädetään paloturvallisuuslaitelain 38 §:ssä.

4 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta ja siirtymäajasta.

Asetus korvaisi kumoutuvan käsisammutinasetuksen. Säännöksen 1 momentissa esitetään asetus tulemaan voimaan samaan aikaan paloturvallisuuslaitelain kanssa eli 1.1.2025.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siirtymäajasta käsisammuttimen huoltovälin merkitsemiselle. Siirtymäsäännös mahdollistaisi sen, että uudet käsisammuttimet voisivat tulla markkinoille ilman huoltovälin merkintää vuoden ajan asetuksen voimaantulosta. Käsisammuttimen huoltoväli tulisi olla merkitty kaikkiin uusiin käsisammuttimiin 1.1.2026 lähtien.